

SLOVENSKI UČITELJ

1913

VERI

OMIKI

UZHODI

GLASILO SLOVENSKIH KRŠČANSKIH
UČITELJSKIH
IN KATEHETSkih DRUŠTEV

ŠTEV. 1.   LETNIK XIV.

TISKARNA KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

Vsebina:

	Stran
Kvišku srcal (T . . . . v)	1
Delo na dunajskem kongresu za katehetiko. (Prof. J. K. Vreže, Maribor)	3
Sedenje v šolskih klopeh. (A. Čadež)	6
Zgodba o Treh kraljih. (N.)	8
Sveta vojska med šolsko mladino. (Učiteljica Antonija Štupca, Maribor)	9
Protialkoholni kongres in učiteljstvo. (Urednik)	13
Katehetski vestnik	15
Učiteljski vestnik	18
Vzgoja	21
Raznoterosti	22
Slovstvo in glasba	23
Razpis učiteljskih služb. (Na ovitku.)	

»Slovenski Učitelj« izhaja sredi vsakega meseca. **Celoletna naročnina 4 krone.** (Naročnina in članarina za »Slovensko zvezo« 5 kron; naročniki-člani »Društva slovenskih katehetov« plačajo tudi 5 kron.) Spisi in dopisi se pošiljajo uredništvu do 4. vsakega meseca. Reklamacije, naročnino, dopise sprejema: **Uredništvo »Slovenskega Učitelja« v Ljubljani.**

Urednika: **A. Čadež**, katehet v Ljubljani; **Fr. Jaklič**, nadučitelj, drž. in dež. poslanec.
Natisnila Katoliška tiskarna. — Oblastem odgovoren **Ivan Rakovec.**

SLOVENSKI UČITELJ

Glasi slovenskih krščanskih učiteljskih
===== in katehetskih društev. =====

Last »Slomškove zveze« in »Društva slov. katehetov«.

Letnik XIV.

V Ljubljani, 15. januarja 1913.

Štev. 1.

T . . . . v:

Kvišku srca!

Nekaj posebnega je učiteljski stan. Dolžnosti, ki jih naklada, so velike, delo, ki je z učiteljevanjem združeno, je mnogostransko, mučno, naporno. Toda poklic učiteljski je plemenit, vzvišen, duhovskemu podoben. Kdor hoče biti cel učitelj, zanj ni delopusta, zanj ni počitnic; njegov duh je vsekdar pri otrocih, v njegovi skrbi je bodočnost mladine. Ta neprestana briga, to tiho prizadevanje ga morda bolj tare, nego dnevno šolsko opravilo, nego mučne korekture. In vendar utegne že poslednje delo samo zrahljati šibko zdravje učiteljevo in mu zadati smrtonosno klico bolezni. Mučiti se in natezati duha po pet, šest ur na dan v krogu dostikrat razposajenih in živo razigranih otrok, ki vidijo samo sebe in svojo udobnost, to je napor, ki bi smel terjati večjega vpoštevanja in plačila, kot ga dobiva najbolje preskrbljeni učitelj. Čedalje večkrat se ponavljajoče ostrine in upornosti otrok, ki se čutijo varne pod zaščito dostikrat nespametnih in za vzgojo nesposobnih staršev, mu nalagajo breme, ki mu jemlje življenske moči. Zraven pa pritisne še toliko in toliko drugih skrbi in težav, med drugimi ne najmanj vitalno vprašanje, kako izhajati ob pičlih sredstvih: to so stvari, ki bi marsikateremu učiteljskemu kandidatu vzele pogum in veselje, ako bi jih resno premislil in ako bi jih sploh mogel že vnaprej presoditi in pretehtati. Mnogi pa, ki uživajo trd kruh učiteljskega poklica že dolgo vrsto let, postanejo dostikrat nekako neobčutni, enostranski, gledajo mrklo v svet, žive sami zase in so žal vzrok, da učiteljstvo v javnosti nima vselej one veljave, onega ugleda, ki mu pristojata . . .

Toda moti se, kdor misli, da hočemo s temi spomini zavesti učiteljstvo v otožnost in malosrčnost, ali pa zbujati mržnjo do obstoječih razmer. Ne. Pokazati hočemo le krepilni studenec, ki je v njem lek za vsako, torej tudi za učiteljsko srce. Vsak stan ima solnčne in senčne strani s tem razločkom, da v učiteljskem stanu raje vidimo in razkladamo le senco in pege, solnčnih žarkov pa ne opazimo. Tudi v pričujočem razmišljevanju smo se ozrli najprej na to, kar marsikoga grize in peče. A tudi v težavah in neprilikah najdemo lahko prijetno tolažbo

in zanesljivo lečilo; to pa ni ne službeni razred, ne stanovska organizacija, to je samo in edino učiteljev pogled na kvišku, je njegovo neomajno zaupanje v Boga. Tudi tu velja: »V tem znamenju boš zmagal.«

To krščansko zavest in z njo notranjo tolažbo pa zajemamo trajno in neopazno samo v otroškem in brezpogojnem združenju s Srcem Jezusovim. Tu je učiteljev najboljši prijatelj, odkrit svetovalec, trajen pomočnik. Ako bi moderne države, ako bi vzgojitelji našega učiteljstva to resnico bolje umevali, potem bi nam ne bilo treba biti v skrbeh za bodočnost naše mladine. Toda gorje zakrknjenim! Imajo oči, pa ne vidijo, imajo razum, da bi se o tem lahko poučili, toda manjka poguma, da bi svoje prepričanje in svoje nazore javno pokazali, javno zagovarjali in tudi očitno priporočali.

Otroci, ki jih učimo in vzgajamo, pripadajo večinoma bolj revnim, nižjim slojem. Nič preveč dobro se ne počutiš v taki družbi, kajti otrok revščine je od doma kolikortoliko zanemarjen ne le po vnanjosti, ampak tudi glede domačega pouka in glede obnašanja. Izobraževanje takega razreda naklada učitelju podvojeno delo; s podvojeno potrpežljivostjo in s povečanim premagovanjem samega sebe se mora lotiti dela; »v potu svojega obraza« mora razkopavati kamenasto, trdo in rušasto ledino, in vendar je sad le bolj pičel in skromen. Toda delo to je hvaležno, kajti v njem vidijo otroci srce učiteljevo; in čim globlje zajema učitelj iz Srca Jezusovega, tem večja bo vera, tem trdnejše bo zaupanje otrok v srce učiteljevo. Ta vera jim bo pozneje v življenju dajala moč in tolažbo, jim bo orožje zoper vse krive preroke, ki hočejo razdvojiti, razdražiti in razdružiti človeško družbo. Tako postane zaupanje učiteljevo do Srca Jezusovega samoobsebi takorekoč rešilni angel bodoči družbi.

Delovanje učiteljevo v družbi otrok, ki pripadajo »krogom imovitejših«, je prijetno, delo med revnejšimi otročiči je pa koristno, kajti tukaj ima priliko, da izravnava neenakost v človeški družbi, da spravlja v sklad nasprotja, da izenači to, kar se čuti in vidi krivo. Tukaj pouči otroka, da stopa samostojno in pogumno v življenje in se ravna po smeri, ki mu jo odkazuje beseda božjih zapovedi. Naj potem svet takega otroka prišteva med manj veljavne, vendar se čuti srečnega, zadovoljnega v pogledu na bogato in milo Srce Jezusovo. Ponosen je lahko učitelj, ki mu je oskrbel dediščino znanja, v kolikor mu je za življenje potrebno, obenem pa mu je zagotovil dediščino čednosti, značajnosti in neomahljivosti. Vzgojil ga je za Boga, za božjo čast, za oporo državi, in v lastni blagor. To je vzgoja, ki ne producira ne sovražnikov države, ne nasprotnikov sv. Cerkve; to je prava državljanska vzgoja.

V stari pravljici se bere, da je Bog Adamu in Evi, ko ju je po angelu zapodil iz raja, milostno prepustil tri reči: cvetice, zvezde in otroško oko. Pogled v čisto, nedolžno oko otrokovo še sedaj razveseljuje in vliva tolažbo v srce učiteljevo, ki posvečuje otroka Srcu

Jezusovemu; lajša mu neprijetnosti težavnega poklica ter mu daje pogum v bridkostih. — Kristus bodi torej Gospod in osrečevalec krščanskega slovenskega učiteljstva! Srečni otroci, srečni starši, ki imajo take učitelje!

Prof. J. K. Vreže (Maribor):

Delo na dunajskem kongresu za katehetiko.²

Odsek za učiteljišča.

Učiteljišča se morajo seveda obenem z ljudsko šolo izpopolnjevati. Marsikaj se je res storilo v teku zadnjih petdeset let, toda več za zunanji kot za notranji razvoj.

Iz šestmesečnega kurza je nastalo eno-, kmalu dve- in tri- ter slednjič štiriletno učiteljišče. Sedaj se kaže nujna potreba tudi to mejo prekoračiti in pridejati še vsaj peti letnik, v katerem naj bi se gojenci bavili edino le s praktičnimi vajami. Tako se je govorilo in sklepalo o Veliki noči l. 1911., ko so se na Dunaju posvetovali profesorji učiteljišč o preustrojni izobraževališča za učitelje. Ta želja in upanje, da se bo prejkoprej tako zgodilo, se je splošno izražala tudi na dunajskem kongresu za katehetiko. Nekatera privatna učiteljišča so že tudi res upe- ljala peti praktični letnik.

Notranji razvoj, t. j. pouk v posameznih predmetih sicer ne napreduje tako naglo, a vendar se opaža tudi tukaj mnogo dobrega. Za naravo- slovje se posebno mnogo zgodi, tako tudi za glasbo in telovadbo; osobito pa napreduje posebna metodika.

In za veronauk, ki ima vsaj isto važnost za gojenca in za bodo- čega učitelja, kakor vsak drugi predmet, koliko se je storilo? Že, že marsikaj, a vendar še premalo. Predvsem nam manjka pripravnih učnih knjig ter enotnega učnega načrta.

Zato je I. kongres za katehetiko posvetil posebna posvetovanja (III. odsek) tudi temu vprašanju. V III. odseku so se zbrali ne le vsi na Dunaju zbrani učiteljiščni veroučitelji., ampak tudi številni drugi kongre- sisti, ki so lepim izvajanjem z zanimanjem sledili. Le žalibog, da sta se tej sekciji odločila zadnja dva zborovalna dneva, ko smo že bili precej utrujeni in ko se je zanimanje začelo obračati bolj na prihod pape- ževega delegata k evharistiškemu kongresu!

Na dnevnem redu prvega posvetovanja je bil pogovor o pouku v dogmatiki. Prof. Danzinger iz Dunajskega Novega mesta je obširno raz- pravljjal o vsebini apologetičnega pouka v najvišjem letniku in o toza- devni učni knjigi. Poudarjal je posebno zadovoljivo, da mora biti pouk v dogmatiki na učiteljiščih tem temeljitejši, ker naj gojenca usposobi, da bi zamogel enkrat tudi druge poučevati v verskih resnicah.

¹ Vide »Sendbote« 1912, št. 10.

² Glej »Slov. učitelj« 1912, šte. 10, 11, 12.

Ravnatelj učiteljišča dr. Giese, ki ima med dunajskimi šolniki veliko veljavo, je kratko pa jasno govoril o npravstvenem pouku; zahteval je skrbno pripravo pa jedrnato razlago, ker je ta nauk ne le važen za sedanje in poznejše gojenčevo življenje, ampak ker bi naj tudi nudil trdno in zanesljivo podlago pedagogiki. Učna knjiga naj bi se kolikormoč tesno oklenila katekizmovih definicij.

Mnogo zanimanja je zbudil razgovor o zgodbah sv. pisma. Učna knjiga za učiteljišča bodi tako sestavljena, da bo besedilo soglašalo s knjigo ljudsko-meščanskih šol. Priporoča pa se, da se pridenejo posameznim berilom potrebne razlagalne opombe in sicer pod črto ali pa pred in za berili. Umestno bi bilo tudi čitanje zbranih odlomkov novega zakona z gojenci.

V razgovoru o cerkveni zgodovini je poudarjal prof. Kratochwill (Dunaj), naj se apologetično izrablja; katehet naj vpoštevava ob zgodovinskem pouku kolikor le moč domače cerkvene razmere in dogodke ter zgodovinski razvoj sedanjih splošno cerkvenih zadev. Zborovalci so tudi izražali željo, naj bi bilo iz vsakega stoletja opisano življenje kakega posebno izrazitega svetnika; dalje da naj bo učna knjiga ilustrovanava, naj ima opazke ob robu, dobre karte o razvoju cerkve in kot nameček posebno važne zgodovinske izvirne tekste.

Kar smo vsi udeleženci najželnejše pričakovali, je prišlo zadnji predpoldan na vrsto, to je posebna metodika krščanskega nauka s praktičnimi poizkusi ter prepotrebni učni načrt. Že samo ta snov bi bila zadostovala za dvanedevno posvetovanje, in vsaj jaz bi bil prirediteljem kongresa silno hvaležen, ko bi se bilo temeljito edino le o tem razgovarjalo. Dokler nimamo dobrega učnega načrta, so vsa druga razmotrivanja o preustrojni verouka na učiteljiščih bolj ali manj utopistična ter od njih ne moremo pričakovati mnogo sadu. To čutim vselej, kadar začnem na učiteljišču poučevati. Po katerem načrtu naj se ravnam? Ali naj poučujem kakor v višjih gimnazijskih razredih ali kakor na višji realki, ali naj le poglobljam nauke meščanske šole in še posebe pripravljam na praktično uporabo katekizma in bibličnih zgodb, ali naj sledim popolnoma lastnemu okusu i. t. d.? Poizvedoval sem pri Bog ve kolikih tovariših, kako bi kazalo ravnati in lotiti se kaj boljšega. Pa bilo je v mnenjih toliko razlike, da sem vsled teh poizvedovanj dobil le še večje skomine po temeljitem tozadevnem posvetovanju. Zato sem že leta 1902. pri občnem zboru našega društva sprožil misel, da bi se učiteljiščni veroučitelji združili v posebno tesno zvezo, da zamoremo dobro preudariti vprašanje o našem učnem načrtu. Z veseljem se je predlog sprejel, z navdušenjem smo se lotili dela; izdelal se je kmalu učni načrt, ki so ga prejeli vsi tovariši v presojo. To je pa bilo tudi edino in vse!

Pred štirimi leti, ko smo prisostvovali dunajskemu katehetskemu tečaju, smo jeli zopet dregati, pa se ni moglo kaj posebnega storiti; bilo je premalo časa na razpolago.

Nizjeavstrijci in katehetje v praški nadškofiji so se dosedaj ravnali po tej-le razdelitvi učne snovi:

I. letnik : dogmatika in zgodbe starega zakona ;

II. letnik : moralka in zgodbe novega veka ;

III. letnik : milost, zakramenti in liturgika ;

IV. letnik : cerkvena zgodovina, posebna metodika krščanskega nauka s praktičnimi vajami ter ponavljanje učne tvarine iz vseh letnikov.

Vsi pa, ki so se ravnali po tem učnem načrtu, so močno čutili, da je preveč snovi določene za posamezne letnike in da je četrti letnik prav poseben kuriozum, kjer naj se predela nanovo vsa cerkvena zgodovina, zraven pa naj se še vse ponovi in praktično uporabi!

Po vsem tem ni čuda, če smo kar koprneli, naj bi se temeljito razpravljalo vsaj vprašanje o učnem načrtu! Žal, da smo se radi zelo počlo odmerjenega časa tudi na kongresu morali zadovoljiti le s sicer temeljito razpravo oberholabrunskega tovariša prof. Rescha! Zedinili smo se in in sprejeli naslednjo razdelitev učne snovi za pettečajno učiteljišče:

I. letnik : zgodbe sv. pisma stare zaveze in otroška leta Jezusova ter posebna dogmatika in liturgika ;

II. letnik : zgodbe sv. pisma nove zaveze do prihoda Sv. Duha ter nadaljevanje dogmatike in liturgike ;

III. letnik : moralka ;

IV. letnik : apostolsko dejanje in cerkvena zgodovina ;

V. letnik : ponavljanje z apologetičnimi razpravami, posebna metodika krščanskega nauka in praktične vaje. (Poslednje kolikor mogoče na nižji stopnji vadnice.)

Tako smo na tem važnem kongresu vsaj nekaj tudi za učiteljišče dosegli. Začetek je storjen in je upati, da se bo čedaljebolj zbuvalo zanimanje za nove učne knjige in za intenzivnejše poučevanje v verskih resnicah. Lepo bi bilo, če bi se učiteljiščni katehetje še večkrat sešli, najprej po narodnostih ali iz posameznih dežel, potem pa iz cele države, da bi razpravljali še o drugih težnjah, da bi mogli tako ojačeni in samozavestni nastopati na bodočih kongresnih zborovanjih.

Izrazila se je ta želja tudi na poslovilnem sestanku dunajskega kongresa, kjer sem hvaležno in s popolnim prepričanjem poudarjal, da nas je na ta kongres zvabila in pri njegovih zborovanjih družila iskrena medsebojna stanovska ljubezen in neizčrpna ljubezen do svete Cerkve in do vzvišenega našega predmeta!

A. Čadež:

Sedenje v šolskih klopeh.

Nekoliko naukov za telesno vzgojo.

Poglavitna naloga telesne vzgoje je v tem, da se razvije otroku lep, pokončen, vitek stas, zato bo vsak odgojitelj skrbel, da prepreči kakršnokoli telesno krnjavost in zunanjo hibo, ki rahločutnemu očesu ne prija. V to ga naganjajo estetični in moralni razlogi. Otrok, ki se mu telo ni simetrično razvilo, ne more nikdar pričakovati posebne lepote. Predvsem pa poudarjamo moralne razloge, ki takorekoč terjajo, da vzgajamo mladino tudi za telesno čilost, za pravilno rast, za pokončen stas. Ako je otrok prisiljen, da se tudi pri sedenju pokonci drži, je treba nekaj napora, mora zmeraj nase paziti, se premagovati, opustiti komodnost, kratko: *s a m e g a s e b e m o r a v z g a j a t i*. Ta samovzgoja pa donaša bogate obresti za notranje življenje, kajti nehote si otrok v tem utrjuje tudi duševne moči, krepí voljo in jo vodi do odločnih dejanj.

Če govorimo o telesni vzgoji, so nam seveda namari samo zdravstveni oziri. — Ako se n. pr. mlad človek, ko sedi, drži preveč naprej, ako je zgornje telo preveč nagnjeno, se s tem zavira prost razvoj prsi in dihal, se preprečuje izdatno prezračenje pljuč tako, da postanejo njih občutne konice krnjave, kar provzroči raznovrstne bolezni, pa tudi sušico. Ako se preveč zanemarija pokončno sedenje, se lahko zgodi, da se otrok enostransko razraste, da je celo življenje pohabljen. Glavna opora, ki drži človekovo gornje telo pokonci, je hrbtenica, ona koščena cev, ki jo imenujejo tudi hrbtišče ter sestoji iz 24 hrbtnih vretenc, zvezanih med seboj z močnimi, prožnimi žilnatimi kitami. Mnogo večjih in manjših mišic objema hrbtenico, ki ji dajejo krepko zaslombo ter pripomorejo, da se ohrani telo v lepem, pokončnem ravnovesju. Pri sedenju delujejo večinoma samo obhrbtne mišice, kar je za šolsko življenje važnega pomena. Hrbtenica pri novorojenčku je ravno stegnjena; okrog 13. leta se pa valovito zakrivi. Na vratu je naprej nagnjena, v prsnem delu nazaj, v ledju zopet naprej. Razvoj normalne hrbtenice se izvrši tedaj povečini v šoloobvezni starosti. Da se ta razvoj vsled raznih škodljivih vplivov v šolskem življenju skazi in popači, to pričajo zdravniške izjave, ki izkazujejo med deklicami $\frac{1}{3}$, med dečki $\frac{1}{4}$ tozadevnih telesnih napak, krivin in pogreškov v zgornjem telesu. Šola torej ne sme trpeti, da bi se ji očitala sokrivda pri takih nerednostih. Treba se je torej vprašati, kaj naj stori učitelj v šoli, da prepreči nepotrebne pojave telesnih napak?

Morda bi kdo ugovarjal ter rekel, saj nisem zdravnik ali ortopediški učitelj, da bi še na to moral paziti! Nato odgovarjam: Že vidne telesne napake mora odpravljati zdravnik; učitelj pa naj po svoji zmožnosti in poklicu deluje preventivno, da zabrani morebitne pogreške, da pomaga utrditi telesno jakost in čilost otrok.

Kdo je kriv, da se pojavijo pri mladini okrogla hrbtišča? Otrok je obsojen, da poseda po šolskih klopih po 5 do 6 ur na dan; ni čuda, ako se hrbtno mišičevje vda ter izgubi svojo napetost, ako se prsa ponizajo, glava pa naprej nagne! Ako se tako sedenje pospešuje in se ne opozarja na pokončno, možato sedenje, se hrbtenica skrivi v obliki konveksnega loka na zunaj. To je znak zaokroženega hrbtišča. Kdo pospešuje taka hrbtišča? Vzgojitelj, ki molči in pozabi, da bi opominjal; prenizke klopi, zlasti če so brez naslonjačev; predroben tisk, kratkovidnost, temačnost v šolski sobi, in pa navada, da se otroci pri branju, pisanju in risanju preveč naslanjajo na klop, oziroma na to, kar imajo na klopi. Kjer se je razlezla ta razvada med otroke, bi bilo svetovati, da se med učenjem, pisanjem ali risanjem večkrat nekoliko preneha, da se otroci zravnavajo pokonci ter napravijo par prostih vaj.

Mnogokrat nastane ta napaka pri otrocih, ki so brez prave volje, lenobni in zaspani. Namesto da bi mišice pravilno nategnili ter hrbtenico spravili v pravo lego, se vdajo vsled same lenobe neki lažnosti, nakar se jame hrbet kriviti. Tu naj poseže vmes učitelj, ki naj otroku očita nemarno lenobo in opozarja na grde posledice.

Še večkrat pa najdemo pri šolskih otrocih, da se je hrbtenica v stran zakrivila. To napako imenujejo naravnost: »šolsko bolezen« (skoliose). Znak tega nestvora je n. pr. visoka rama, izboknjenost itd. Ta telesni nedostatek se pač težko zazna v prvem početku, ker ga zakriva obleka; koder imajo šolskega zdravnika, je njegova dolžnost, da tudi to »šolsko bolezen« zasleduje in preganja. Učiteljeva dolžnost je le, da zabranja stransko, krivo, mehkužno, neravno sedenje. Pa tudi, kadar otrok stoji, n. pr. pri izpraševanju, je dobro opomniti, da se ne opira samo na eno nogo, ampak da se drži pokončno, zravnano, ker se drugače lahko zakrivi hrbtenica v ledju. Ortopedi priporočajo mladini prav vsled tega nahrbtne torbice, da si ohrani pokončno hojo, ker utegne vsled dostikrat precej obteženih ročnih torbic nežna hrbtenica trpeti in se zviniti.

Tudi neprimerna obleka je časih kriva, da se telo nepravilno razvija, da hoja ni pokončna ter se vsled tega hrbtenica kakorkoliže izpridi. K taki neprimerni obleki bi prištel obutev z visokimi petami; jopiči, ki povzročajo zoženje prsnega koša, osobito pa »korzet«.

Največkrat se seveda dobi »šolska bolezen« vsled napačnega sedenja pri pisanju zlasti, če so klopi slabo napravljene. Otroci se lahko in hitro razvadijo, da se nagnjeno drže, da se glava preveč nagiblje na desnico, ko n. pr. izdelujejo domače naloge, pa jih nihče ne opozarja na nevarnost. — Veščaki trde, da so pravilno narejene šolske klopi neobhodna zahteva, če hočemo, da bodo otroci pokončno in ravno sedeli, kadar pišejo. Najvažnejši del pri šolskih klopih je naslonjalo, ki ne sme biti ne previsoko, ne prenizko. Segati mora samo do ramnih kosti, biti mora 10 do 15° nazaj nagnjeno ter primerno hrbtenici v prsnem delu in ledju zaokroženo. Visokost sedeža mora biti tolika, da se učen-

čeva noža s podplatí popolnoma naslonjena na tla. Plošča pri klopi bi se morala regulirati tako, da se pri pisanju lahko dvigne in da učenec nehote ravno sedi, ko je treba pisati.

Sicer pa vsi naštetí pripomočki nimajo dostí pomena, ako je telesce slabotno, šikbo, ako organizem ni dovolj utrjen; zato pa je treba najprej telo okrepiti, da bo moglo kljubovati škodljivim vplivom v šoli in izvun šole. Zdrava, zadostna hrana brez alkoholnih pijač, svež zrak, telovadba, odmor, snažno stanovanje, gibanje v prosti naravi in še mnogo drugih higieničnih sredstev bi morali predvsem starši nuditi otrokom, da bi bili telesno in duševno oboroženi za šolsko izobrazbo.

N.:

Zgodba o Treh kraljih.

Zgodba o modrih z Jutrovega je gotovo ena izmed najlepših zgodb nove zaveze. Podobna je rodovítnemu vrtu, ki te razveseljuje z lepimi cveticami in nasičuje s sladkim sadjem. S kakim zanimanjem posluša učenec to zgodbo! Vtisne se mu globoko v spomin, in je ne pozabi izlepa. Katehetu pa lahko služi ta zgodba za ponazorilo cele vrste katekizmovih naukov.

Ker je torej zgodba o modrih zelo važna, se mora pri katehezi natančno obravnavati. K tej natančnosti pa bi predvsem štel to, da ji katehet ne pristavlja reči, ki jih ni bilo. Večinoma se sme to, kar se otrokom pripoveduje o Treh kraljih, imenovati »Wahrheit und Dichtung«.

Znano je, da svet imenuje svetopisemske zgodbe pravljice. Enkrat se je nekje na Kranjskem celo pri maturi zgodba o babilonskem stolpu imenovala pravljica. In če bomo zgodbe sv. pisma preveč ozaljševali z izmišljenimi pristavki, bi se utegnilo zgoditi, da bodo naši učenci pozneje začeli dvomiti ne samo nad zgodbami, ampak tudi nad resnicami svete vere, saj živimo v času verskega dvoma, in čimbolj skeptično je ljudstvo, tembolj je dovzetno za pomisleke proti sv. veri.

Pa pogledjmo nekaj reči v imenovani zgodbi. Zvezda modrih se navadno opisuje kot repatica, ki se včasih prikaže na nebu. Po tem, kar zvezdoslovje uči od zvezd, je pa nemogoče, da bi zvezda — četudi repatica — pot kazala in obstala nad hišo. Morala je ta »zvezda« biti le svetla luč v ozračju, ki se je vsled projekcije videla, kakor bi bila med zvezdami. Če tega otroku — mislim večje otroke — ne povemo, mu utegne ta zvezda pozneje delati težave.

»Zvezda jim je pot kazala.« Tako poje narodna pesem, in tako se uče otroci v šoli. Iz svetopisemske povesti pa je jasno, da se je ta zvezda prikazala na Jutrovem in je na Jutrovem tudi izginila. Ni jim torej kazala pota do Jeruzalema in ni izginila pred Jeruzalemom.

»Modri so šli h kralju Herodu vprašat, kje je novorojeni kralj.« Tako se navadno uči. Pa če so šli h kralju, zakaj jih je p o t e m skrivaj k sebi poklical? Meni se zdi, da je bila reč takole. Prihod tujcev je zbudil v mestu pozornost. Ljudje prihajajo, postajajo in jih gledajo. Te ljudi vprašajo modri: »Kje je kralj, ki je rojen?« Modri gredo — in diversorium. Služabniki povedo Herodu, kaj se govori po mestu. Itd.

Morda se bodo komu te vrstice zdele malenkostne. Toda z vero je tako, kakor s človeškim zdravjem. Kje na nogi se malo uprasneš. Rana se zastrupi, oteče ti vsa noga in nazadnje je zastrupljeno vse telo ter nastopi morda celo smrt. Dvom je začetek, konec pa nevera.

Učiteljica Antonija Štupca (Maribor):

Sveta vojska med šolsko mladino.

Kaj je izročeno učiteljski oskrbi?

Otrokova mlada duša! Ti biser Stvarnikovih rok! Ti jasna zvezdica, ki tolažiš vsakega, ako se nate ozre! Ti zlahtno dehteča rožica iz vrta božjega! Kdo bi te ne ljubil! Kdo bi se ne vzradostil ob tvojem pogledu!

Tu še biva sreča, neskajljeni mir in zaupanje! Tu je doma ljubezen in brezpogojna vera, tukaj krotkost in ponižnost. Vzprejemljiva si za vse, kar je dobro in plemenito, vzprejemljiva za najbolj nežne občutke, a tudi za vse, kar ti lahko prinese nesrečo in gorje! Kar se dobro vtisne otroški duši, to ji ostane za vedno! Najsi pridejo še v poznejši dobi vtisi močnejši in silnejši, to, kar je krepko sprejela vase v mladih letih, ostane ukoreninjeno kakor čvrsto drevo! In če bi ga omajali viharji življenja, ga slednjič še zlomili in podrli — iz parobka bodo poganjale zelene vejice kot priča, da je ostala korenina močna in životvorna! Važen nauk je v tej resnici.

Mladino je torej v prvi vrsti treba pridobiti za ideje, o katerih zelimo, da preidejo ljudstvu v meso in kri. Pri mladini, pri otrocih bomo morali začeti, ako hočemo, da bo protialkoholno delovanje plodonosno, da ustvarimo novo generacijo, ki bo ljubila treznost tako, kakor sedanja obožava nezmernost. Mlada srca — šola, to bodi torej polje, na katerem hočemo zasejati plodonosno seme. Ko pa je zasejano, ga ne smemo prepušiti negotovi usodi, temveč zalivati ga je treba, potem pa negovati in okopavati mlado drevesce, da slednjič vzraste iz njega trdno drevo, nepremagljivo in ponosno: nazivljemo ga jasno prepričanje, junaška volja.

Ali kako nam je začeti, da si zasiguramo trajen uspeh? Le kar se dobro, čvrsto vtisne mladi duši, to ostane v njej in se ne da izrvati več. Kako torej vtisniti nauk o škodljivosti alkohola v mlada srca, da ostane neizbrisen, nepozaben za vse življenje? Še več, da po-

stane životvorna sila v njej, ki ustvarja vedno pomlajeno junaško moč, jekleno-trdno voljo, brez katere je zmernost nemogoča?

Oče slavnega Hanibala je želel, napolniti srce še majhnega dečka s sveto jezo, z neugasljivim sovraštvom do Rimljanov, ki so bili zakleti sovražniki njegove domovine, sovražniki procvita in razvoja slavne Kartagine. In kaj je storil oče Hamilkar Barkas? — Vzel je dečka Hanibala, mu v živih besedah orisal nevarnost, ki je pretila domovini, potem ga je peljal v tempelj, kjer je moral pred kipi bogov mladi deček Hanibal priseči, da bo vse svoje življenje sovražil Rimljane.

In kako je učinkovala ta-le sveta prisega v Hanibalovi duši? Zgodovina nam pripoveduje, da je Hanibal kot dorasel mladenič pogumno stopil na čelo svojih junakov, kako ga niso ovirale ne daljna pota, ne široko morje, ne nebotično gorovje, ne večni sneg in led: vse je premagal, peljal je svoje trume skozi Hispanijo in Galijo, prekoračil Alpe ter iznenadil Rimljane za hrbtom, da se je treslo pred njim ošabno, neupogljivo mesto Rim!

Da, mogočni vtis izza otroške dobe, sveta prisega je plamtela v njegovi duši ter vedno iznova podžigala njegovo sovraštvo, vedno iznova okrepila njegov pogum, da ni poznal truda in omahljivosti, temveč je s trdno in junaško voljo hodil nevzdržno naprej.

Hanibal nam bodi zgled in odgovor na prvo vprašanje: Kako začeti sveto vojsko v šoli.

Ne mimogrede, ne kot kak postranski predmet naj se prične pouk o škodljivosti alkohola, ampak začetek mora biti tako izdaten in jednat, dobro pripravljen in premišljen, da ostane vtis v otroški duši neizbrisen.

Kakor Hamilkar svojemu sinu — tako opišimo i mi otrokom nevarnost in grozovitost sovražnika z živo, iskreno besedo. Na pomoč si vzemimo slike, ki nam predočujejo neusmiljeno razdejanje brezsrčnega alkohola: kako ruši domove, ubija ljudi, trpinči otroke in spravlja narod naš v pogubljenje in nesrečo!

Sveta jeza, sovraštvo naj zakipi v otroški duši in se globoko ukorenini v njej. In potem vzemimo otroka, ga peljimo, prav kakor Hamilkar, v tempelj: to je, pred obličje božje. Tu mu še pokažimo podobo Zveličarjevo in ga vzpodbudimo k sveti prisegi, da bo vedno sovražil ljutega sovražnika naše sreče. Ponudimo mu orožje, nepremagljivi meč, s katerim ga lahko staremo. Povejmo mu, da vihtijo ta meč že tisoči, ne tisoči, ampak milijoni!

In ta meč je — abstinenca! Povejmo otrokom, da se je tudi na Slovenskem pričel boj ter jih slednjič pripravimo, da vstopijo s sveto obljubo kot mladi junaki v »Sveto vojsko«.

Čim lepši, čim sijajnejši bo začetek, tem globlje smo posegli v otroško dušo, tembolj smo si zagotovili uspeh. Ako samim sebi ne pripisujemo dovolj vplivnosti, naprosimo si za to nalašč predavatelja.

Slično je bilo pred poltretjim letom na naši šoli. Dobili smo predavatelja, ki je znal s tako modro in lepo besedo najti pot do otroških

sre, tako nazorno in resnično kazati krutost sovražnika alkohola — da si je pridobil mahoma vso našo mladino, mi učitelji pa smo bili edini v sodbi: predavatelj je res pravi apostol treznosti.¹

A začetek še ni vse! Prevažno je drugo vprašanje: Kako za početno delo utrditi! Mlado drevesce se mora zalivati, okopavati in snažiti, da krepko raste naprej! In to utrjevanje ni nič drugega, kot obnovev prvga vtisa! Za to je v šoli priložnosti dovolj. Vsak slučaj nesreče po alkoholu, ki ga doživimo — otroci jih nam radi pripovedujejo — naj vnovič oživi srd proti sovražniku: alkoholu!

Pa tudi trebiti je treba mlado drevesce. To je, popravljati vedno iznova krive nazore, ki jih imajo ljudje o učinkih zmernega pitja. Vedno in vedno se čuje, kako daje žganje moč, da je pivo redilno itd.! Tu se je pa skrbno držati prave meje. V vinskih krajih n. pr. odrekati vinu vso vrednost, bi bilo naravnost nespametno. Ako tukaj popolnoma odpravimo žganjepitje, storili smo dovolj — in če imamo le nekaj popolnih abstinentov, ki so zgled in bodrilo, drugi so pa zmerniki, potem smo lahko zadovoljni. Lok, preveč napet, počí. Ako zahtevamo preveč, ne dosežemo ničesar!

Ponovitev obljube oziroma pouka o alkoholizmu pa se naj ne prepusti zgolj slučaju, ampak določijo naj se za to gotovi dnevi. Saj je obnovev takorekoč trden kol, h kateremu pritrđiš drevesce, da raste čvrsto naprej. Predvsem so za to pripravni dnevi pred prazniki (o Božiču, Veliki noči in o Binkoštih), ker takrat dobe otroci največ prilike, da gledajo sovražniku neposredno v oči! Opozorimo jih že poprej na nevarnost, zbudimo v njihovi duši odpor in sveto sovraštvo do žganja. Po praznikih pa nam pripovedujejo kaj radi o svojih junaških činih! Čutijo se res kot junaki, če žanjejo za svojo stanovitnost zasmehovanje ali celo kazen. Neki deček si je stekel zaušnico, ker je prevrnil čašico žganja, ko so mu ga vsiljevali. Pripovedoval je to žarnih oči. Drugi so ga pa zavidali, da je imel priložnost, trpetj za svoje prepričanje.

Najimenoitnejša priložnost pa je sklep šole, slovo učencev. O Hanibalu pravijo, da ga je oče na smrtni postelji pozval še enkrat, naj ponovi svojo obljubo! Da, ura slovesa ima v sebi nekaj svetega, presunljivega. Zadnja beseda, zadnji opomin ostane trajno v duši, dočim na druge radi pozabimo. In to nam je treba izkoriščati. Z iskreno besedo opozorimo mladino na boj življenja, na važen korak v prostost, kjer se bo preizkusilo njih junaštvo, njih trdna neuklonjena volja, prava vrednost njihovega značaja.

Ne trđim in ne pričakujem, da bodo ostali zvesti vsi, a če jih ostane polovica, če jih ostane tretjina, ali vsaj nekateri, bodo ti kakor kvas in bodo z dobrim zgledom razširjali idejo treznosti.

Mladine pa tudi potem, ko je že zapustila šolo, ne puščajmo v nemar. V stiku ostanimo z njo. S sodelovanjem v mladinskih odsekih bomo imeli priložnosti dovolj, da delujemo za treznostno gibanje. Ne dajmo se begati

¹ Predavatelj je bil g. urednik J. Kalan.

radi navideznih neuspehov, ampak modro in smotreno delajmo naprej, dokler tudi našemu ljudstvu ne napoči zlata doba treznosti.

In mi učitelji otrok? Kaj pomenja sodelovanje pri treznostnem gibanju za nas? Delo in trud? Da, tudi in sicer ne v majhni meri! A to je delo, to trud, pri katerem rastejo naše dušne in telesne sile, se utrjuje naš značaj; to je boj, v katerem ne bomo premagani, ampak zmagamo prav gotovo.

Sešla sem se nekoč z znanim slovenskim hribolazcem. Razkazoval mi je z veseljem knjige, ki jih je preučil, zemljevide, ki jih je pregledaval, ker se je pripravljaj na vrh Montblanka! Zimske mesece se je pripravljaj na dolgo nevarno turo. Neposredno pred pohodom Montblanka pa se je hotel trenirati dva tedna, da bi bil slednjič kos vsakemu naporu. Rekel mi je: »Lani sem bil trikrat na Triglavu, preden sem šel v Švico. Udje so me boleli prvo noč, zdelo se mi je, da vstati ne morem! A klin s klinom! Tu se ne sme vprašati za trud in bolečine v udih. S trdno voljo sem zmagal vse in slednjič bil pripravljen za vsak napor, zmožen za najtežavnejšo turo — srečno sem splezal na svetovnoznan goro, Jungfrau.« —

»Ali pač imate vselej lep razgled, da se trud izplača,« ga vprašam. — »V 15. letih hribolaztva sem imel samo trikrat zares krasen razgled!« — »Pa, ali ni škoda za trud?« — »Kaj še! Veste gospodična, to je dvoboj z gorskim velikanom, ali boš ti mene, ali pa jaz tebe! In ta me mika, ta veseli, — ta me krepča dušno in telesno!« —

Zares lepa misel! Junaška misel! Dvoboj z nebotičnim velikanom, boj s težkočami! Čim večje so, tem bolj nas mikajo!

Ali ne velja tak dvoboj tudi za nas, zastopnike treznostnega gibanja! Težkoče so velike, zapirajo nam pot, kakor orjaški gorski velikani! A začnimo! Preučavajmo knjige, zemljevide, naročimo si časopise, da spoznamo pota v deželo treznosti. Ojačujmo sami sebe, trenirajmo se, da bomo zmožni za vsako štrapaco — zasmehovanja, preziranja, in tudi nevarnega samoljubja. Lahek boj ni! A kar je lahko, truda vredno ni! Kaj velikega, imenitnega se da doseči le z naporom vseh duševnih in telesnih sil. To je idealno! To vzvišeno! A v vseh slučajih našega boja idealizem ne zadostuje. Treba nam je še višjega, še jačjega! Je to program, so to vzori in ideali našega Slomška. Saj smo ob zatonu Slomškovega leta, naj nas ožari še en žarek njegove velike duše. Ko se je pri Sv. Andražu na Koroškem poslavljaj od svojih duhovnikov, je govoril besede obsezajoče takorekoč ves njegov značaj. Rekel je takrat: Srebra in zlata vam dati ne morem, a bisere tri vam izročam v spomin, naj vam bodo »vademećum«, kažipot vašega živiljenja.

Prvi je rek sv. Ignacija Lojolanskega: »Omnia ad maiorem Dei gloriam! — vse na večjo čast božjo! Drugi je izrek škofa Stobä-a: »Ne daj se premagati od hudega, temveč z dobrim premagaj ti hudo!« — In tretji je geslo škofa ljubljanskega, Tomaža Hrena, ki ga je dal vpisati na spominske križe: »Terret labor, aspice praemium« — ako te plaši trud, glej na plačilo!

Niso-li to krasne besede za slovo, ki veljajo tudi nam, čestilcem Slomškovim, nam učiteljem, ki se želimo navzeti duha njegovega in ojačiti se ob njegovem vzvišenem idealizmu!

Tudi delo za streznjenje ljudstva ni lahko, je naporno, a je na večjo čast milega Boga, je v prid bližnjemu! Ne dajmo se premagati od hudega, ki nam preti, temveč z dobrim, plemenitim premagajmo hudo! Če pa omahujemo v boju, če nam upada pogum, tedaj se ozrmo na plačilo — in vztrajali bomo.

Urednik:

Protialkoholni kongres in učiteljstvo.

Vzgojni paberki.

Spet je zaplapolal ogenj sovraštva zoper alkoholno pošast v srcih mnogih, ki so bili navzoči pri krasno uspelem dvanedevnem kongresu v Ljubljani; spet smo bili priče, kako se je opravičeno vsipala strašna in gromovita ploha zasluženih očitaj na nepoboljšljivega in potuhnjenega škodljivca, ki se ponaša z imenom alkohol; spet je bil prisiljen ta najdrznejši demagog človeške družbe čuti iz ust vnetih in iskrenih prijateljev slovenskega ljudstva take očitke, da je izgubil vse simpatije tudi tistih navzočih poslušalcev, ki so mu bili še količkaj naklonjeni in so ga izgovarjali z nevednostjo in z raznimi drugimi olajševalnimi okolnostmi. Tako obširno zasnovanega upora zoper alkoholno povodenj iz vrst vseh slojev, pa tudi iz vrst vladnih in šolskih organov, Slovenija še ni videla. Ako bo ta odpor le deloma ostal trajen in stanoviten in se protialkoholni bojevniki in voditelji ne bodo dali vsled navideznih neuspehov zavesti v popustljivost in mlačnost, utegnemo Slovenci vendar enkrat dočakati boljše, če ne zlate dobe.

Naše učitelje in katehete veseli vsaka prireditev, ki posredno ali neposredno kaj pripomore za napredek šole ali za povzdigo in okrepitev krščanske vzgoje; zato smo s tem večjo napetostjo pričakovali zlasti ponedeljkovega zborovanja, ko so se razpravljala alkoholna vprašanja, v kolikor so v stiku s šolo in vzgojo. Zastopnik najvišje deželne šolske oblasti, deželni šolski nadzornik Fr. Levec je, pozdravljajoč množično zastopnike učiteljstva, navajal razne zglede iz svoje nadzorniške službe, ki je z njimi dokazoval, kako pogubonosno vpliva alkohol osobito na mladino v нравstvenem, intelektualnem in zdravstvenem oziru. Učiteljstvo samo izkuša, kako je otežkočeno kulturno delo med duševno in telesno pohabljenim naraščanjem, zato naj se z vnemo in z ljubečim srcem oklene »Svete vojske« ter naj z živim zgledom poskrbi, da bo iz naše mladine izšel duševno in telesno krepak in čvrst narod.

V našem listu se ne moremo ozirati na posamezne razprave, ker bo o vsem tem obširneje poročala »Zlata doba« in bo izšla še posebna

knjižica, ki bo obsegala vse govore in razprave. Omenjati hočemo le stvari, ki so v zvezi s šolo in s katehezo. Iz načelnega nagovora dr. Kreka, ki je primerjal zborovanje misijonu in zatrjeval, da se hipno navdušenje večinoma razprši in razgubi, če ni trdnih protialkoholnih organizacij, hočemo sami zase povzeti vsaj ta praktični nauk, da bomo okrepili in pomnožili učiteljsko protialkoholno organizacijo! To željo je izražal tudi tajnik »Slomškove zveze«, nadučitelj Iv. Štrukelj, ki je naravnost zahteval, naj se noben učitelj ne sprejme v učiteljsko društvo, če je vdan pijači.

Temeljito, logično sestavljeno in z iskreno ljubeznijo do mladine prešinjeno je bilo poljudno-pedagoško predavanje cesarskega svetnika, ravnatelja dr. Janko Bezjaka iz Gorice. Njegova obširna razprava »Vpliv alkohola na vzgojo« je zasnovana na pravem verstvenem temelju in obsega toliko zlatih vzgojnih resnic, da bi bilo vredno, če bi se natisnila v posebni izdaji in razpečala v množini med ljudstvo. V lepem redu in v logični razvrstitvi je g. govornik najprej pojasnil namen vzgoje. Otrok je ustvarjen za srečo. Srečen je v prvi vrsti nravstveni človek, ki ima čisto vest, dobro srce. Nravstvenost bo trajna, če se utrdi volja, da hoče vedno delati to, kar je moralno, kar je dobro. Kakor je treba drevesce privezati na količek, tako je treba otroka zavarovati in navezati na trajno oporo: na ljubezen do Boga. — Med činitelji, ki sodelujejo pri vzgoji, imajo najvažnejšo vlogo: Obitelj, Cerkev in šola, pa tudi človeška družba sploh.

Obitelj je prva poklicana, da nudi otroku to, česar nobeno drugo izobraževališče ne more dati. Tu deluje ono sredstvo, ki je najimennejše: z gled. »Živi tako, kakor želiš, da bi živel tvoj otrok«, to naj bi bilo geslo za vsakega dobrega očeta, za vsako mater, pa tudi za vsakega učitelja.

Po tem splošnem pedagoškem uvodu je govornik dokazoval, kako treba odganjati pri vzgoji vse kvarne vplive, zlasti pa pogubonosni alkohol, ki raztrže vse vezi lepega in zadovoljnega družinskega življenja, ki ugonobi duševne in telesne moči nadebudne mladine. — Na pravi vzgoji sloni sreča družine, človeške družbe; zato pa v boj zoper najhujšega rušilca te sreče: zoper alkohol! Kje začeti? Pri mladini, tam, kjer sovražnik še ni zasejal ljuljke. Mladina nam bo hvaležna, če jo bomo vzgojili v treznosti, ki je podlaga boljše bodočnosti.

Prav izrecno učiteljstvu je bilo namenjeno predavanje gđčne Antonije Štupca, učiteljice v Mariboru. Z nepričakovano govorniško prožnostjo, z lepim poudarkom, s prikupljivim ponašanjem, zlasti pa z iskrenim navdušenjem in z apostolsko gorečnostjo ter ljubeznijo do nežne mladine je vneto sobojevnica pred paznim poslušalstvom razvijala načrte in opisovala orožje za »Sveto vojsko« v šoli. Sodimo, da smo ustregli vsem naročnikom, ker smo objavili govor odlične naše članice in odbornice v celoti.

Konečno omenjamo, da smo se tudi katehetje ob sklepu skupnih razprav sešli k posebnemu posvetovanju in razgovoru. Katehet na zun.

uršulinski šoli v Ljubljani, Iv. Tomažič je v jedrnatem referatu zbral in razvrstil nekatere poglavitne prilike oziroma oddelke v zgodbah in v kršč. nauku, ki naj jih veroučitelj porabi, da zastudi mladini nevarne alkoholne pijače. Obenem pa je opozarjal, naj veroučitelj kolikormoč vpošteva tudi nadnaravne pomočke, da bo tem uspešneje zatiral in uničeval kraljestvo alkoholovo. Nikakor se ne sme zadovoljiti, da bi samo tuintam izpregovoril besedo o alkoholni kugi, ampak porabiti bi moral vsako priliko, vsakojake svarilne zglede, nesreče in sploh vse, kar bi utegnulo škodovati alkoholnemu demonu. Govorjenje in nauk brez kontrole ne pomaga mnogo, zato si je treba preskrbeti zapisnik in ga imeti v evidenci. Uspeh je zagotovljen samo tam, kjer je veroučitelj sam abstinent, ali pa vsaj velik zmernik.

Referat je sprožil marsikatero zanimivo vprašanje in pojasnilo: Prava »Svete vojske« imajo za otroke poseben odstavek, ki določa, da otroci do 14. leta niso zraven kot člani, ampak kot nekaki vajenci. — Priporočalo se je, naj se v katekizmu pri V. in VI. zapovedi pridoda kako vprašanje, kakor jih ima protialkoholni katekizem. — Opozarjalo se je, da so »Marijini vrtci« najboljša opora abstinencnemu gibanju med mladino; enako je pogostno sv. obhajilo izdaten pripomoček, da se abstinenti še bolj utrdijo, da se v zahvalo za milost sv. obhajila žrtvujejo in se odrečejo alkoholni pijači. — Govorilo se je tudi o važnosti abstinencnih gostiln.

Za sklep naj navedemo besede dr. Kreka: »Bodočnost našega naroda je v tem, da bomo imeli duševno in telesno zdravo mladino in pa socialno zadovoljno učiteljstvo.« Bog daj, da bi se oboje uresničilo!

Katehetski vestnik

Katehetsko gibanje.

Vprašanje enotnega katekizma je sprožil tudi sv. oče Pij X., ki je v pismu do kardinala Respighija to potrebo kratko utemeljil. Sv. oče zatrjuje, da se je osobito z ozirom na razne težkoče pri poučevanju krščanskega nauka, kakor tudi z ozirom na zgodnje sv. obhajilo prvoobhajancev, pojavila potreba, da se oskrbi tak katekizem, ki bo bolj ustrežal sedanjim razmeram in ki bo po vsebini dokaj krajši od sedanjih. V Rimu so vsled tega oskrbeli zelo okrajšano učno knjigo za verouk, ki jo je sv. oče sam pregledal ter dal v odobrenje še nekaterim drugim škofom. Ta katekizem bo sedaj vpeljan po vseh škofijah rimske cerkvene province, obenem pa je prepovedano uporabljati katerokoli

drugo učno knjigo. Za druge škofije v Italiji novi katekizem ni obligatoričen, pač pa je sv. oče nasvetoval, naj se ga tudi oprimejo.

Novi člani »Društva slovenskih katehetov«. Čč. gg.: Atelšek Ivan, kaplan, Sv. Marko (Štaj.); Čizek Alojzij, mestni župnik in kateh. pisatelj, Slov. Gradec; Zupanič Jakob, župnik, Gotovlje (Štaj.); Tavčar Tomo, kaplan na Čemšeniku; dr. Anton Suhač, župnik, Sv. Ana na Krembergu (Štaj.); Lavrič Josip, župnik na Breznici; Pisk Anton, kurat, Lom pri Sv. Luciji (Goriško).

Kateheze za male prvospovedance in prvoobhajance, ki smo jih pri sejah katehetskega društva obravnavali vse lansko leto, so v rokopisu dogotovljene. Pred natisom jih bodo pregledali in izpopolnili še nekateri posamezni katehetje.

Za nadzornika krščanskega nauka in verstvenih vaj na ljubljanskih ljudskih in meščanskih šolah je imenovan dr. Frančišek Ušeničnik, profesor pastirstva in katehetike v ljubljanskem semenišču.

Naš decembrski sestanek. Zelo umešno bi bilo, ako bi se pri naših konferencah dalo v pretres vselej kako manjše, a aktualno vprašanje, ki se tiče šole, vzgoje, ali kateheze; enako bi se bilo dobro porazgovoriti o morebitnih težavah, ki jih imajo katehetje. — Pri zadnji konferenci se je n. pr. sprožilo vprašanje o knjižnicah, ki jih v Ljubljani kar mrgoli, a so v liberalnih rokah. Otrokom pride v roke marsikaj slabega. Navzoči urednik J. Kalan je obljubil, da se bo dela za uresničenje večje, splošne ljudske knjižnice nanovo lotil.

Za katehetskega predavatelja na protialkoholnem kongresu v Ljubljani je bil urednik »Zlate dobe« naprosil kateheta Iv. Tomažiča. — Predsedstvo »Svete vojske« je naznanilo, da je c. kr. mestni šolski svet ustregel prošnji abstinentnega društva, da se bodo smela prirediti po ljubljanskih ljudskih šolah skioptična predavanja o alkoholizmu. Katehetje naj pripravljajo in opozarjajo mladino na te prireditve, ki se bodo vršile izvan šolskega časa, ter se jih bodo smeli udeležiti tudi starši in varuhi otrok.

Os nutek kateheze (ref. Ign. Zaplotnik) o daritvi sv. maše za srednjo skupino ljudskih šol, je dal povod dolgotrajni diskusiji. G. referent je v teoretičnem delu dokazoval, da otrokom v teh letih ni moč razložiti pojma »daritev«, da se katehetski pisatelji le malo dotikajo tega vprašanja, da je to polje še dokaj nerazorano itd. Ako bi hotel kdo napraviti o sv. maši vzorno katehezo, bi bilo treba poprej otrokom pojmljivo raztolmačiti in dokazati: Kaj je daritev, da je bila smrt Jezusova prava daritev, istotako zadnja večerja, in da je sveta maša tudi prava daritev...

V praktičnem delu je podal g. referent več lepih misli, celotno pa je segal malo pregloboko; kateheza, izpeljana v tem zmislu, bi ostala najbrž brez posebnega uspeha. — V razgovoru so navzoči temeljito pretehtovali težkoče,

ki so pri tej tvarini neizogibne. Odobrili so, da se kot podavanje k tej katehezi uporablja Abrahamova daritev, naj se otrokom razjasni razloček med pojmom »dar« in »daritev«, naj se vpošteva kateheza Henrika Stieglitz, ki si pomaga s tem, da razlaga, kaj je potrebno pri vsaki daritvi, torej tudi pri sveti maši, namreč: »Opfergabe, Opferpriester, Opferherr.«

Zborovalci so sklenili, da se posvetovanje o tem predmetu nadaljuje še pri eni konferenci.

25 letni jubilej je praznovalo društvo monakovskih katehetov dne 9. decembra 1912. Ob tej priliki so imeli člani svečano društveno zborovanje, zvečer istega dne pa so priredili v velikem obsegu slavnostno zborovanje z raznovrstnim tudi zabavnim sporedom. Društveno glasilo »Katechetische Blätter« je objavilo zgodovino 25 letnega delovanja tega najstarejšega katehetskega društva.

Nagrade in potne odškodnine. Uredništvo je prejelo že dokaj vprašanj glede nagrad za poučevanje veronauka, kakor jih določa ukaz c. kr. deželnega šolskega sveta za Kranjsko z dne 10. julija 1912, št. 3494. — Nam ni znano, v koliko so se te nagrade že izplačale; opozarjamo pa še enkrat, da je poslalo načelstvo »Društva slovenskih katehetov« c. kr. deželnemu šolskemu svetu že lani meseca novembra posebno vlogo s prošnjo, naj bi deželna šolska oblast nekatere nejasne točke v zgoraj navedenem ukazu razjasnila ter jih rešila v blagohotnem zmislu. (Vide »Slovenski Učitelj« 1912, št. 12, p. 278.)

Društvo doslej na to vlogo ni dobilo še nobenega odgovora, znamenje, da stvar še ni gotova in da vprašanje doklad in potnin, kakor jih določa nova odredba, še ni dokončno rešeno. Vsekako je pa potrebno, da vsak veroučitelj, ki ima po novem ukazu pravico do nagrade, potnine ali obednine, izkaže svoje zahteve — če tega še ni storil — kranjskemu deželnemu knjigovodstvu do meseca februarja. Zgorajšnji ukaz (Vide »Škofijski list« 1912, št. 9, p. 93) ima v dostavku sledeče navodilo: »Plačilo se zvrši v dveh polletnih obrokih, namreč 20. februarja in 20. julija. Da

se vsak obrok nakaže v izplačilo, mora dotični župnijski urad 8 dni pred rokom dospelosti kranjskemu deželnemu knjigovodstvu poštnine prosto poslati uradno potrdilo, da je postavljen katehet na šoli redno učil verouk.« — Pripomnimo še, da je nova nagrada za potnino in obednino dovoljena od 1. januarja 1912 dalje, nagrada za nadure (kar je čez 7 tedenskih ur) pa od 1. marca 1912 dalje.

Katehetske beležke.

Privatisti in preizkušnja iz krščanskega nauka. Večkrat se je že pretresalo vprašanje, ali je upravičeno, če se odreče red iz krščanskega nauka radi tega, ker se privatist ni udeleževal verstvenih vaj, osobito če ni prejel še sv. zakramentov... Upravno sodišče se je izmuznilo in prešlo preko te težkoče z izjavo, da morajo privatisti napraviti preizkušnjo iz vseh predmetov, torej tudi iz krščanskega nauka, in da se zakonu ne ustreza, ako bi se namesto reda vstavila samo opazka »über die tatsächlichen obwaltenden Verhältnisse«. Za nas katehete je stvar jasna. Za nas velja pravilo, da tvorijo verstvene vaje in verstveni pouk nerazdružno enoto, ki se da razkrojiti na zunaj, ne pa v bistvu, saj ima verstveni pouk vendar namen, navajati v praktično krščanstvo, brez katerega bi bil verstveni pouk prazna in nepotrebna formalnost. To resnico priznava tudi šolski zakon, ki smatra verstvene vaje šolske mladine kot obligatno dolžnost. (§ 63. dok. šol. in uč. reda.) Kar se pa zahteva od javnih učencev, to velja tudi za privatiste; izjema bi bila neumljiva in nedopustna. Enake pravice — enake dolžnosti! Razmerje med verstvenim poukom in med verstvenimi vajami je točno označeno tudi v ministrski odredbi ddt. 22. maja 1876, št. 3118, ki označuje verstvene vaje kot bistven del krščanskega nauka. Ta odredba ima še popolno veljavo in ni bila še nikdar ovržena.

Tega navodila naj bi ne prezrli ne učitelji ne učiteljice, še manj pa duhovniki, ki jih imovitejše družine naprošajo, da pripravljajo njihove otroke za izpit na kaki javni ljudski šoli. Ne pozabiti

na verstvene vaje, ne na spoved, ne na sv. obhajilo!

Bodi iznajdljiv. Med ovirami, da otroci ne morejo pogostokrat pristopiti k sv. obhajilu, so včasih tudi starši sami, ki ne umevajo te potrebe, ki so mlačni in nedostopni za pogostne verske vaje. Zgodi se tudi, da celo naravnost branijo, če bi hoteli otroci n. pr. v delavnici iti k sv. maši. — Kakor je sploh ne le dobro, ampak naravno potrebno, da se vsem otrokom ponovno nasvetuje in ukazuje, naj priporočajo Bogu tudi svoje starše zlasti pri sv. maši, naj vselej, ko obišejo sv. Rešnje Telo, napravijo tudi zdihljaj za starše, tako je še bolj nujno, da se molitev za starše nasvetuje osobito tistim otrokom, ki nalete na zapreke glede izvrševanja verskih vaj uprav v domači hiši in družini. Katehet mora seveda previdno govoriti, da ne žali nežnega čuta otrok, da se ne zdi, kakor bi hotel otroke in starše razdvajati. Morda bi pristavil takole ali podobno: Ako bi utegnili starši temu ali onemu braniti, da bi ne smel k sv. maši, ali pa k spovedi in k sv. obhajilu, kar pa upam, da se ne bo zgodilo, naj pa reče: »Mati, danes grem pa za vas k sv. maši; danes bom sv. mašo za vas daroval.« Drugičkrat: »Oče, danes bom pa za vas darovala sv. obhajilo; jeli-te, da mi dovolite.« Podobne prošnje dobrega otročiča menda ne bodo odbite.

Prošnja, molitev nedolžne dece, ki jo pošilja k Bogu za svoje roditelje, je brezdvoma neizmerne važnosti. Opozorjamo mladino na to njeno dolžnost opetovano, prepričevalno in s krepkim podarkom. S tem bomo svojemu vzgojnemu delu prilivali obilico božjega blagoslova, brez katerega so vsi naši napori zastoj. Srca zakrknjenih staršev se bodo omehčala, mladina pa bo našla v starših najboljšo zaslonbo za krščansko življenje.

Zgledi:

Ob smrtni uri bavarskega vladarja Luitpolda. Kapucin Ciprijan, ki je v bolezni obiskal pokojnega bavarskega princregenta, piše o njem sledeče: ¹ »Regent ima svojo bolniško posteljo ob

¹ »N. Münch. Tagblatt«.

vznožju nebeške Kraljice, ki ima Jezus-čeka v naročju. Na stojalu blesti napis: Ora pro nobis sancta Maria, patrona Bavariae!... Princ Luitpold je umrl (12. decembra 1912.) kot umira katoliški kristjan. Svoje krščansko življenje je dopolnil s tem, da se je zadnje mesece večinoma pečal le z Bogom in z nebeško Materjo; neprestano je ponavljal najlepšo molitev Gospodovo: »Očenaš« in pozdravljal je Marijo opetovano z iskrenim »Ave Maria«; pogostokrat je zdrnil iz njegovih ustnih zdihljaj: »Gospod,

tvoja volja se zgodi; ne kakor jaz hočem, ampak kakor ti hočeš.« Nedeljo pred smrtjo je bil še kleče pri celi sv. maši; prav tako je klečal naslednji dan pri jutranji in večerni molitvi. Celó življenje je princ Luitpold opravljaval jutranjo in večerno molitev kleče. Nikdo ga ni smel motiti. Znano je, kako vestno je posvečeval nedelje in praznike in kako skrbno se je udeleževal sv. maše-ob zapovedanih dneh. Zadnja umetnina, ki si jo je dal naslikati, predočuje sv. mašo v gozdu, ki jo je kot lovec večkrat naročil...

Učiteljski vestnik

Višji plačilni razred. V seji c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 16. decembra 1912 so bili uvrščeni v višje plačilne razrede sledeče gđčne učiteljice in gg. učitelji:

Iz II. v I. plačilni razred: Janja Miklavčič, Mihael Kabaj, Matija Krauland, Josip Petrič, Mihaela Huth-Razinger, Janko Jeglič, Janko Bajec, Anton Levstek, Ivan Likar. — Iz III. v II. plačilni razred: L. Albrecht, Karel Pikel, Ernestina Rekar, Jakob Slapar, Julij Slapsak, Marija Bavdek, Franc Potokar, Anton Smrdelj, Josip Samide, Fran Jordan, Alojzij Gorjup, Ivan Baraga, Ivan Stupica, Fran Jaklič, Fran Čuk, Franja Pogačnik, Mat. Primosch, Viljem Tschinkel, Jožef Tratar. — Iz IV. v III. plačilni razred: Josip Polanc, Fran Jurjevčič, Ivana Premelč, Ivan Riglar, Marija Zagorjan, Marija Jelenc, Štefanija Knafelc-Pečar, Fran Flere, Marija Jurjevčič, Ivana Orel, Alojzija Trost, Viktor Mihelič, Emilija Rojc, Karel Gruden, Franja Čerov, Marija Kalin, Fran Krmelj, Anton Knap, Antonija Albrecht, Klotilda Kunasz, Pavla Potočnik, Marija Habe, Ljudmila Vuga-Kazafura, Ivan Žagar, Ivan Petschauer, Bogomir Govekar, Egidij Schiffner, Karolina Trost-Lenček, Josip Pleničar, Ana Grebenc, Jožef Pečnik, Alojzij Liliija, Marija Remžgar, Alojzij Marok, Justina Modic, Vida Šorn, Ida Papler, Adela Golob, Marija Brolih, Marta Andoljšek, Gabriijela Šimenc, Anton Sepaher.

Kranjski učiteljski zbor je dospel točasno do 1002 definitivnih in do 350 provizoričnih oziroma namestujočih učiteljskih moči.

Volitve v c. kr. okr. šolske svete. Za mokronoški sodni okraj je izvoljen član »Slomškove zveze« nadučitelj Iv. Pirnat, namestnik župnik Bukowitz. — Za sodni okraj litijski sta izbrana gg.: Oroslav Bric, župan v Litiji, in namestnik Franc Miklavčič, župan pri Sv. Križu. — Za sodni okraj krški je bil soglasno določen g. krški podžupan Iv. Pfeifer, namestnik pa posestnik g. Iv. Born. — Radovljiški sodni okraj bo zastopal župnik jeseniški A. Skubic.

Predsednik Taft — profesor. Bivši predsednik Združenih držav v Severni Ameriki je prevzel mesto vsučiliškega profesorja na univerzi Jale. — Nasproti pa je sedanji predsednik Wilson prišel iz vseučiliške stolice.

Odlikovanje. Deželnošolski nadzornik Fran Hubad je dobil naslov in značaj dvornega svetnika.

Izpremembe. V seji c. kr. deželnega šolskega sveta za Kranjsko dne 16. decembra 1912, so bili nameščeni sledeči gg. učitelji in gđčne učiteljice: Karel Hude (nadučitelj) v Starem trgu pri Poljanah; Franja Čerov pri Sv. Križu (pri Kostanjevici); Anton Lovše v Podgradu; Martin Šterk v Radečah pri Zid. mostu; Julija Kramar v Stopičah; Josipina Jager na Čatežu; Alfonz Završnik v Cerkljah; M. Jaklič (nadučitelj) v Rei-

chenau; Alojzija Mavrin je premeščena iz Cerkelj v Dobrniče; stalno je upokojena gdčna Olga Šivic.

Novo šole. Dovoljena je enorazrednica na Hotavljah (župnije Trata); ljudska šola v Preserju je razširjena na tri, v Velikih Laščah na pet razredov.

Obljuba v zraku. Ob volitvi učiteljskih zastopnikov v c. kr. mestni šolski svet ljubljanski so »Tovariševci« baje lovili razne omahljivce in omahljivke z upanjem, da jim bo mestno starejinstvo, oziroma župan ljubljanski za novo leto nasul zlatih in srbrnih kronc. V občinskem svetu je bilo res dovoljenih 6000 K za podporo mestnemu učiteljstvu, ki naj bi jih župan razdelil po svoji previdnosti. Zastopniki S. L. S. v občinskem svetu so bili mnenja, da mora podpora razdeljevati edinole občinski svet. Ker je neki radikalen list, ki ima svoj kotiček v tiskarni liberalnih učiteljev, namigaval, da pristaši S. L. S. od mesta ne bodo ničesar dobili, je vložil klub zastopnikov S. L. S. pritožbo na višjo inštanco in opozoril na namigavanja dotičnega lista. — Liberalni agitatorji naj torej sami sebe primejo za nos, ako jim izpodlete lepi načrti vsled prenagljene bahavosti. Deželni odbor je namreč razveljavil sklep občinskega sveta, da se sprejme v mestni proračun znesek K 6000 za podporo mestnemu učiteljstvu. Kakor je videti, je up splaval po vodi.

Imenovanje. Mestni učitelj Karel Javoršek je potrjen za pravega učitelja na slovenski trgovski šoli v Ljubljani.

V deželni šolski svet so kot zastopniki deželnega odbora imenovani sledeči člani: Dr. Evgen Lampe, deželni odbornik; prof. Jarc, drž. in dež. poslanec; B. Remec, ravnatelj slov. trgovske šole; Fr. Jaklič, drž. in dež. poslanec. — Namestniki: Dr. Iv. Zajec, dež. odbornik; dr. Zbašnik, podravnatelj dež. uradov; dr. Lovro Pogačnik, deželni tajnik; Karel Dermastia, deželni poslanec.

Velik korak. Kako krepko se razvija »Slomškova zveza«, priča izid volitve v okrajni šolski svet radovljiški. Še nedavno je spravila podružnica komaj toliko članov skupaj, da je bil omogočen občni zbor. Pri zadnji volitvi pa

so kandidati »Slomškove zveze« že dobili do 24 glasov, nasprotniki pa do 31. Ko ne bi bilo omahljivcev, cincarjev in boječih duš, ki pred liberalci kar trepečejo, pa bi bila liberalna domena padla. No, pride še vse na vrsto...

Smrtna kosa. Umrli je dne 23. decembra v deželni bolnišnici gosp. Jožef Travnar, učitelj v pokoju. Dosegel je starost 65 let.

Dr. Foerster pride na dunajsko vseučilišče. Iz Ciriha sporočajo, da bo znani pedagog dr. Friderik Viljem Foerster poklican na dunajsko vseučilišče za rednega profesorja pedagogike.

Draginjska podpora, ki se je izplačala za preteklo tričetrletje, nas je zopet nekoliko pokonci zravnila. Bodi na tem mestu v imenu Slomškove zveze izrečena topla zahvala vsem, ki so zagovarjali naše potrebe. Zagotavljamo, da bomo kot vneti člani slovenske krščanske učiteljske organizacije vsekar vestno izvrševali svoje učiteljsko zvanje, pa tudi svojo domoljubno dolžnost.¹

Deležnice in deležniki.

Nашa zborovanja.

Iz seje centralnega odbora Slomškove zveze dne 30. decembra 1912. Da ne bo nesporazumljenja in da se uvede zaželjena enotnost, potrdi odbor doseđani način plačevanja članarine in naročnine, ki naj se splošno uveljavi. Vsak član dobi z zadnjo, oziroma s prvo številko »Slovenskega Učitelja« položnico, ki se je naj prejkoprej posluži in pošlje naročnino in članarino (K 5.—). Uprava lista bo skrbela, da prejme polovico članarine (50 vinarjev) gospodična blagajničarica centrale, druga polovica pa se izroči podružnici. Ako bi podružnica imela izredne izdatke, se sme obrniti za podporo do glavnega odbora. — Podružnice naj redno obveščajo osrednji odbor, kadar nameravajo imeti lastna zborovanja, osobito pa, kadar sprejmo kak bolj važen ukrep. — Sodruge, ki

¹ Provizorično nastavljenemu in namestujočemu učiteljstvu se je delno dovolila pomoč ter so se pri tem vpoštevale izredne vrline in izredne razmere. Začetniki pri prvem izplačevanju še niso prišli v poštev. (Op. ured.)

so zaostali s članarino in se kljub opominu ne odzovejo, je prijaviti glavnemu odboru, ki potem potrebno ukrene. — Pri regulaciji učiteljskih plač naj bi sodelovala z nasveti tudi Slomškova zveza. V ta namen se bo svoječasno izbral odsek, da sestavi potrebne podatke na podlagi poročil iz drugih kronovin. — Sklene se posredovati radi nekaterih nedostatkov pri odmeri draginjske podpore. — Sprejetih je bilo 30 novih učiteljskih moči v Slomškovo zvezo; nekaj prosilcev je bilo odklonjenih, nekaj pa sprejetih pogojno, odnosno provizorično. Pripominja se ponovno, da se odbor ni in se ne bo oziral na posredne priklade; kdor hoče biti sprejet, naj se zglaš sam osebno, ali pa pismeno pri kateremkoli odborniku centrale. — Nekateri gg. duhovniki so se pritoževali, da niso bili vabljeni na naša zborovanja. V pojasnilo naj služi, da imamo v zapisniku in smatramo za prave člane one čč. gospode župnike in katehete, ki so se priglasili in plačujejo članarino.

Sámo gre . . . Kdo bi si bil mislil pred nekaterimi leti, da se bo »Slomškova zveza« tako udomačila in okrepla! Kako? . . . Pomislite! Za dan 19. decembra 1912, je bilo edinole po notici v »Slovincu« napovedano zborovanje podružnice za Ljubljano in okolico. Sodelili smo; Toliko nas že bo, da bo vredno zborovati. Toda kljub neprijetnemu vremenu smo našli v knjižnični dvorani Katoliške tiskarne 65 članic in članov, kar nas je tembolj razveselilo, ker je bil navzoč tudi magistratni komisar, ki je izvestni gospódi lahko osebno potrdil neoporečno dejstvo, da »Slomškovstvo« napreduje.

Predsednik nadučitelj Janko Jeglič je z znano zgovornostjo vodil zborovanje ter pozdravil osobito še nekatere goste z dežele. Priznal je, da je med udeleženci živahnejše razpoloženje, kar je brezdvoma pripisovati dovoljeni in izplačani draginjski dokladi. — Ker naši sestanki niso namenjeni zgolj medsebojnemu razgovoru, smo tudi to-pot poskrbeli za primerno poučno predavanje. Tovariš A. Čadež je po raznih virih sestavil nekaj prav umestnih nasvetov glede sedenja v šoli, v kolikor pri-

dejo v poštev moralni in higijenični momenti.

Nato se je izvršil podružnični občni zbor. Predsednik Jeglič je navajal podrobno, kaj se je vse že doseglo v prid članov in za razvoj podružnične organizacije in kaj se še namerava storiti. Omenjal je, da se snuje knjižnica, ki sta ji darovala več pedagoških del prof. Modic in vadniška učiteljica gđena M. Štupca. Završujoč podrobno poročilo se je g. predsednik razvnel ter dal duška ognjevitim besedam, ki je z njimi potrjeval navzoče v odločnosti in neustrašenosti, obenem pa malo krcnil nekatere izjemne člane v Slomškovi zvezi, ki menijo, da je z vplačano članarino vse opravljeno ter se ne menijo ne za našo zvezo, ne za naša zborovanja, pojavijo se edino takrat, če se jim zdi, da bi utegnili biti prezrti ali zapostavljeni. . . »Nastopajmo povsod odločno! Ne dajte se premotiti od priliznenih nasprotnikov, ki se znajo dobrikati osobito o priliki raznih volitev. Nam se ni nikočar bati, kajti borimo se za resnico in pravico. Če mene niso strli, tudi vas ne bodo. Živimo in delujemo po katoliških načelih kot pravi in značajni Slomškovi v šoli in izvon šole. Nikar ne dopustimo, da bi se kdaj čulo iz ust naših ljudi, še manj pa iz ust nasprotnikov: Ta je tudi v Slomškovi zvezi, pa se ne obnaša tako, kot se zahteva od Slomškovec! Delajmo vselej in povsod čast dični naši zvezi in sebi!«

V odbor so bili soglasno sprejeti: Gđeni M. Šerc in V. Šorn; gg. Janko Bajec, M. Janežič, Janko Jeglič, A. Smrdelj in katehet A. Čadež. — Ker se je dosedanji predsednik Janko Jeglič radi obilnih poslov branil, da bi nadalje obdržal odborniško, oziroma predsedniško mesto, so mu navzoči z dolgotrajnim in gromovitim ploskanjem izkazali zaupanje in s to neprisiljeno demonstracijo zavrnil in obsodili besne napade tistih ljudi, ki po liberalnem časopisju bevskajo nad našo organizacijo. Nadučitelj Jeglič se je zahvalil za izkazano zaupanje ter zopet prevzel vodstvo naše najmočnejše podružnice.

Vrhiško-logaška podružnica S. Z. je imela dne 19. novembra m. l. redni občni

zbor. Tudi topot se je pokazalo, da imajo nekateri naši člani in članice premalo zanimanja za naša zborovanja. Radi tega smo se dogovorili, da poagitira za vsako zborovanje tudi vsak posameznik pri svojih tovariših pismeno ali ustno ter skrbi za številnejšo udeležbo. Dosedanji predsednik g. Turšič je v prisrčnih besedah počastil spomin našega vzornika Slomška, slavljenca preteklega leta ter obenem bodril navzoče k nadaljnjemu boju za Slomškove ideje. — Nato je

tajnica M. Jurjevčičeva podala svoje poročilo, iz katerega povzamemo, da je imela podružnica letos eno zborovanje in zlet v Škocijanske jame. — Blagajna izkazuje 21 K 51 v prebitka. — V odbor so bili izvoljeni: Ivan Štrekelj, predsednik; Marija Marinko, Marija Smolik, Mar. Jurjevčič, Josip Bambič in Anton Poljšak. — Nato je učiteljica M. Jurjevčič predavala o pomenu malenkosti pri vzgoji. Pri prihodnjem sestanku meseca februarja je obljubil predavati g. Anton Poljšak.

Vzgoja

Dnevno zavetišče. Ljubljana je jela s hvalevredno brigo skrbeti za zanemarjeno in za duševno zaostalo mladino. V prostorih rokodelskega doma zbira patronat Vincencijeve družbe lepo število fantičev, ki so pod nadzorstvom skrbnih šolskih sestra čez dan dobro zavarovani. Za duševne slabiče ima Ljubljana posebne razrede v novi šolski stavbi na Prulah. V istem posloju se je dne 3. januarja t. l. otvorilo dnevno zavetišče za učence 2. in 4. mestne deške šole, ki so med dnevom brez nadzorstva. Sprejemali se bodo otroci, ki so njih starši zaposleni v tovarnah. Brezplačnih mest je 30. Sprejemali se bodo pa tudi drugi otroci proti tedenski odškodnini K 1-20. Dnevno zavetišče bo vodila mestna učiteljica gđna Frančiška Lundrova. Za ustanovitev te humanitarne naprave se je posebno trudil nadzornik A. Maier, ki mu gre zahvala in priznanje, kakor tudi deželnemu odboru, ki je dovolil v ta namen posebno učno moč. Enakega zavetišča pričakujemo tudi za deklice. Čujemo, da je patronat Vincencijeve družbe pripravljen poskrbeti tudi za zanemarjeno dekliško mladino, kakor hitro bi se dobil primeren prostor v obližju šentjakobske dekliške šole.

Posnemajmo! Po nekaterih šolskih knjižnicah in po nekaterih bralnih sobah imajo v navadi takozvane »znamenke« (signakel). V vsaki knjigi, ki jo otrok dobi v roke, je dodejana tudi znamenka s temi-le opomini:

1. Prosim, nikar me ne prijemaj z grdimi rokama, da ne bom umazana.
  2. Ne piši, ne črčkaj in ne riši na moje liste; to je nedostojno.
  3. Ne polačaj me na obraz na mizo (z navzdol odprtimi listi), zlasti ne nasloni takrat komolca name; to me hudo boli.
  4. Ne vlagaj med liste ne svinčnika, ne kaj drugega trdega; to mi raztrga obleko.
  5. Kadar obračaš list, ne slini prstov, ker to je nespodobno, ampak prvi list desno odzgoraj in rahlo obrni.
  6. Ravnaj sploh tako z menoj, da se me razveseliš, kadar me vzameš v roke.
- Ali bi ne kazalo tudi za naše knjižnice napraviti enakih znamenek? Ali bi ne bilo umestno, če bi se nalepili listki s podobno vsebino na vse knjige po naših šolskih in društvenih knjižnicah? Naj Katoliška bukvarna v Ljubljani, ki ima že druge šolske potrebščine v zalogi, oskrbi še to potrebno malenkost, ki bo mnogo pripomogla k splošni snagi in preprečila marsikak nepotreben izdatek.

D. G. 1908

Počitnice oponašajo učiteljstvu od leve in desne. Kadarkoli se kdo oglasi in pritožuje radi slabih učiteljskih plač, pa mu vržejo v obraz: Saj imate počitnice! Tu ne bomo razlagali, kako potreben je odmor i za mladino i za učiteljsko osobje, ampak navesti hočemo mnenje vseučiliškega profesorja dr. Aleksandra Pilcz-a, ki je nedavno imel predavanje v avstrijskem društvu za šolsko higijeno na Dunaju. Predavatelj je poudarjal, da je danes nevrastenija v učiteljskih krogih nenavadno razširjena, dasi se učiteljstvo ne more pritoževati, da bi imelo prepričle počitnice. Treba se je torej vprašati, ali nima nevrastenija svojega počela uprav v posebnosti tega poklica. Prof. Pilcz navaja kot vzrok toli razširjene nervoznosti »afektivne momente« kakor: Nevolja in jeza radi zlobnih otrok, trajna napetost radi kontrole nad seboj in nad svojim govorjenjem, nemožnost, da bi učitelj svojo čuvstvenost takoj zatrl, neprestana čuječnost, neprilike z nerazsodnimi starši, pedantnost malenkostnih predstojnikov itd. Velikokrat je učitelj prisiljen, da mora posebej poučevati, za kazen zapirati in v šoli pridržavati zanikarne otroke, kar seveda ne more okrepiti njegovega živčevja. Prof. Pilcz je navajal tudi razna sredstva, kako zmanjšati nevrastenijo ter med drugim omenjal zlasti telovadbo in pa abstinenco. Sploh pa — tako je sklenil predavanje — naj se posveti učiteljskemu stanu samo tisti, ki je od doma zdravih in čvrstih živcev.

»**Sveta vojska**« bi si priborila še več plena, če bi se ji nekaj navdušeni vojščaki ne izneverjali, in če bi list »Zlata doba« zarezala svoje orožje malo bolj globoko . . . To se je poudarjalo pri posebnem razgovoru, pri katerem je bilo navzočih več katehetov, zlasti srednjošolskih. List naj bi zagovarjal in utemeljeval bolj višje, verske in notranje nagibe za abstinenco, pa bi se osobito pri duhovščini morda bolj priljubil. Ako se bodo sestanki absti-

nenčnih zagovornikov in prijateljev tega prekoristnega gibanja, kakor se je za-trjevalo, večkrat vršili, se bo marsikaj pametnega in dobrega ukrenilo, kar bo le na korist in v prospah lista »Zlata doba«. Kakor čujemo, se namerava osnovati v Ljubljani tudi takozvani »abstinenčni svet«, ki bi imel nalogo pomagati nesrečnim alkoholikom ter jih reševati pogube. To samaritansko delo bi »sveti vojski« priborilo mnogo ugleda. — Sprožila se je tudi misel, naj bi g. prof. dr. Levičnik, ki se mnogo peča z abstinenco literaturo, sestavil in spisal za srednješolsko mladino primerno knjižico, kjer bi poljudno razložil vsa tozadevna vprašanja ter zraven tudi pokazal, v kakšni obliki in v koliko je vsakdo lahko abstinent.

Zoper pornografijo. V načrt novega avstrijskega kazenskega zakonika so sprejeta (§ 283) tudi tri določila, ki pod kaznijo prepovedujejo nenravna dejanja in nenravno govorjenje, kakor tudi javno razširjanje nenravnih spisov, slik, podob in plastičnih izdelkov. Nenravno je v zmislu zakonika vse, kar žali pravo nravnega reda, ker hoče s tem napraviti izjemo za resno umetnost in za znanstvena dela.

Pouk o gospodinjstvu in kuhi hoče vpeljati naučno ministrstvo na ljudskih in meščanskih šolah. — Če le ne bo vsega preveč.

Šola brez verstva. Policijski prefekt v Parizu je naznanil meseca marca l. l. skupnemu občinskemu svetu, da se potika po mestu čez 100.000 oseb, ki so sposobne za vsako hudobijo, ter da ne more skrbeti več za javno varnost. L. 1909. je bilo v Parizu 74.857 zločincev in med njimi 51.033 slabih žensk, 9723 takih, ki niti 20. leta še niso dosegle. — L. 1840. je bilo v Parizu 8000 mladostnih zločincev, 1890. pa že 32.000. L. 1907. je bilo v francoski armadi 4905 beguncev, l. 1909. je paskočilo število do 17.258.

Kdo je kriv tega propada? Gotovo najbolj šola brez Boga, šola brez krščanskega nauka. V francoskih šolah se ime

božje ne sme imenovati, zato se pojavlja tako žalostni sadovi. Po pravici je rekel Napoleon: »Ne bil bi v stanu vladati ljudstva, ki je brez verstva.«

Za rednega profesorja katehetike in homiletike na bogoslovni fakulteti v Inostu je imenovan dr. Franc Krus, S. J.

Na Badenskem se je neki učitelj priznal za brezverca. Ministrstvo za uk in bogočastje je nato kratkoma razsodilo, da v deželi badenski brezvernega učitelja ni moč porabiti za šolo. To kratko odločbo so vsi krogi pozdravili z zadovoljstvom.

Z delotvornim poukom še zmeraj poizkušajo tuintam. V Draždanih so otvorili o Velikinoči 12 elementarnih razredov. Pouk se vrši po pravilih in načelih delovne šole. Načrta nimajo, pač pa je vsakemu učitelju in učiteljici, ki morajo tri leta zaporedoma voditi te razrede, na prosto dano, da po svoji previdnosti določijo, kdaj in kako bodo obdelali posamezne predmete. — V Lipskem je 23 tako urejenih razredov. — Monakovo ima že od l. 1910. tako šolo ter je letos dovolilo zopet eno novo.

Visokošolska izobrazba učiteljev v Švici. Primarni ali elementarni učitelji v Švici, ki hočejo poučevati na sekundarnih ali okrožnih in višjih ljudskih šolah, morajo nadaljevati svoje študije na vseučilišču, ako so poprej dovršili pri-

pravnico ter prejeli usposobljenostno izpričevalo za pouk na navadnih ljudskih šolah. Šolanje na vseučilišču traja najmanj dve leti; prej ali pa pozneje morajo bivati vsaj pol leta v kraju z drugim občevalnim jezikom.

Petindvajsetletnica. Na dekliski šoli v Tržiču poučuje že 25 let na občno zadovoljnost vneta in skrbna učiteljica gđc. Marija Borovsky. Krajni šolski svet je vpoštevalo zaslužno četrstoletno šolsko delovanje spoštovane gospodične priredil v šolskih prostorih primerno slavlje; vpricho mladine in učiteljskega zbora je prvi častital in izrazil zahvalo župnik Potokar kot predsednik kraj. šol. sveta. V imenu učiteljskega zbora je slavljenci častital nadučitelj Kalinger, učenke pa so ji podarile krasen šopek.

Osmo šolsko leto v Monakovem je bilo do zadnjega fakultativno, odslej bo pa obvezno in se bo v tem letu poučevalo večinoma o gospodarstvu in gospodinjstvu. Za deklice osmega šolskega leta, ki 8. razreda niso dosegle, so ustanovili posebne zaključne razrede. To bi bila potrebna naprava tudi na ljubljanskih dekliskih šolah. Koliko je učenk, ki prosijo za izpustnico že v 4., ali pa v 5. in 6. razredu, in vendar niso za življenje nič kaj pripravljene, ker se na take posamezne starejše učenke ni moč tako, kot bi bilo želeli, posebej ozirati.

Slovstvo in glasba

Pridelovanje in razpečavanje namiznega grozdja ter vzgoja trt na špalirju. To je naslov 12. zvezka »Kmetijske knjižnice«, ki jo izdaja c. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani. Knjižico je zelo pregledno spisal g. Bohuslav Skalický, c. kr. vinarski nadzornik za Kranjsko, ter jo je opremil z 41 podobami. Če je knjižica koristna že vinogradnikom, koliko bolj potrebna in koristna je onim ljubiteljem grozdja, ki si iz veselja goje po nekaj trt na prikladnih, solnčnih krajih. Marsikdo si zasadi ali bi si rad zasadi nekaj trt, pa ne ve, kako naj z njimi ravna. Iz

te zadrege ga reši knjižica Skalického, ki mu za vsa opravila nudi potrebnih navodil. — Navzlic temu, da knjižica obsega 64 strani in ima 41 podob, stane vendarle samo 50 h, da jo pač vsak vinogradnik ali ljubitelj vinske trte lahko kupi. — Naroča se pri c. kr. kmetijski družbi kranjski v Ljubljani.

Antonija, cvetka iz Kranja. Vzorno življenje pobožne deklice. (S sliko). Spisal E. Rakovec, kaplan. 1912.

Nemci in drugi narodi izrabljajo v slovstvu vsako malenkost; Slovenci pa segamo najraje po tujih izdelkih, obudujemo in proslavljamo vzore iz tujih

vtov, iz neznanih razmer. Skromnost je sicer lepa vrлина, a v vsakem slučaju tudi ni dobro, če smo preveč skromni. Pokažimo širšemu svetu, da imamo vzore krščanskega junaštva tudi med našimi vrstami.

Tak vzor, tako cvetko nam opisuje E. R. v knjižici z zgorajšnjim naslovom. G. pisatelj hoče s tem delcem doseči, »da bi se ohranil spomin na lepo, čednostno življenje nedolžne deklice« in drugič, »da bi imela naša dekleta živ zgled pred seboj«, ki bi jih vlekel in mikal... Knjižica ima samo 44 strani, pa bo prav gotovo med našo, osebito žensko mladino obrodila obilo dobrega sadu.

Dikcija je prikupljiva, ganljiva. Opis rojstva (p. 6) bi bil lahko in brez škode izostal. — Dobiva se v Katol. Bukvarni in pri Ničmanu. Cena?

Ljudevit Stiasny, **Praktični računar**. I. Številni obseg od 1 do 20. Krško 1912. Cena 50 v. Neumorno delavni g. nadzornik Lj. Stiasny je zopet podal slovenskemu učitelstvu priročno pomožno knjižico, ki bo vsem, ki poučujejo učence prvega šolskega leta, gotovo dobro došla. Priporočamo jo zlasti tistim, ki mislijo, da se morajo v prvem šolskem letu vse računske naloge sukati le okoli kroglic na računalu, ali pa kvečemu tuintam stavijo kako nalogo v jabolkih. V tej knjižici najdejo obilico najrazličnejših nalog, s katerimi jim bo mogoče napraviti pouk zanimiv. Tu bodo tudi našli, da je že v prvem šolskem letu mogoče učence seznaniti z najobičajnejšimi merami in utežmi. Želeti je le, da bi prvemu zvezku prav kmalu sledil drugi zvezek z nalogami v številnem obsegu od 20 do 100.

—s—

Vojska na Balkanu I. 1912. Kakor smo že poročali, izhaja v založbi »Katoliške Bukvarne« v Ljubljani to zanimivo, z mnogimi slikami bogato opremljeno delo. Izšel je že četrti sešitek, kateremu je pridejan natančen, krasno izveden zemljevid balkanskih dežel v sedmih barvah, ki bo vsakemu dokaj

pomožel do lažjega razumevanja opisanih dogodkov. Zemljevid ima slovenska krajevna imena in sega na severu do Ljubljane, nudi torej enoten pregled jugoslovanskih dežel. Tak zemljevid smo občutno pogrešali in bo vsakemu dobro došel. Četrti sešitek velja z zemljevidom vred 50 vin.; celotna knjiga bo veljala okoli 4 K. Knjigo sestavljata c. kr. profesorja Anton Sušnik in dr. Vinko Šarabon.

Skozi pustinje in puščavo. Roman iz Mahdijevih časov. Spisal Henrik Sienkiewicz. Prevel dr. L. Lenard. V Ljubljani, 1912. Založila Katoliška Bukvarna. Cena K 2-80, v platnu K 3-90. (Str. 500.)

V našem listu ocenjujemo le slovstvene novosti, ki so v zvezi s šolstvom, vzgojo, katehezo, ali pa ki spadajo v šolske knjižnice. Beletrističnih knjig, ki so namenjene splošni javnosti, ne moremo brez precejšnje cenzure sprejemati v šolske knjižnice, saj se vedno poudarja, da je za mladino najboljše komaj dobro. Ker imamo pa po ljudskih šolah že tudi bolj odrasle učence, ki žele že malo krepkejšega čtiva, bi morda ne bilo napačno, če tudi tukaj opozorimo na Sienkiewiczev roman »Skozi pustinje in puščavo«, ki je pisan s toliko mičnostjo kakor malokatero drugo delo. »Mentor« piše doslovno: »Toliko otroške naivnosti, nepopačenosti, pa tudi poguma in moške odločnosti kakor tukaj, nahajamo malokje. To je delo kot nalašč za dijake; prvič nudi veliko romantike in zdravega humorja, drugič pa bo dijak mnogo pridobil v zemljepisju, narodopisju, živilstvu, rastlinstvu ter zgodovini Mahdijevega upora v Egiptu...«

Slovenska sv. maša na čast sv. Frančišku Serafinskemu. Za mešani zbor zložil Fr. Gerbič. Op. 70. Založila Katoliška Bukvarna. Cena K 1-80. Glasovi à 20 v.

Skladba obsega vse dele sv. maše, je melodijozna, brez težkoč, bo splošno ugajala. Z novostjo bo vsakdo zadovoljen.

Razpis učiteljskih služb

Okraj Črnomelj: Služba učitelja-voditelja na enorazrednici v Črešnjevcu; učno mesto na štirirazrednici v Metliki; dve učni mesti na trirazrednici v Suhorju. — Prošnje do 3. februarja 1913.

Okraj Kočevje: Učno mesto na petrazrednici v Velikih Laščah. — Prošnje do 4. februarja 1913.

V šolskem okraju Kamnik: 1. Služba nadučiteljice eventualno eno učno mesto na štirirazredni dekliški ljudski šoli v Kamniku; 2. eno učno mesto na štirirazredni ljudski šoli v Domžalah z omejitvijo na moške prosilce; 3. eno učno mesto na štirirazredni ljudski šoli v Moravčah; 4. nadučiteljska služba na dvorazredni ljudski šoli v Mekinjah; 5. po eno učno in voditeljsko mesto na enorazrednih ljudskih šolah v Pečah, Radomlju in na Selih. — Prošnje do 31. januarja 1913.

V šolskem okraju ljubljanske okolice: Pet učnih mest za moške učne moči na osemrazredni deški ljudski šoli v Spod. Šiški. — Dve učni mesti za ženske

učne moči na osemrazredni dekliški ljudski šoli v Spodnji Šiški. — Pet učnih mest na šestrazredni ljudski šoli na Viču, in sicer štiri učna mesta v prvi vrsti za moške prosilce. — Eno učno mesto na petrazredni ljudski šoli v Borovnici z omejitvijo na moške prosilce. — Eno učno mesto na štirirazredni ljudski šoli na Dobrovi. — Po eno učno mesto na trirazrednih ljudskih šolah v Horjulju in Zalogu. — Nadučiteljska služba na dvorazredni ljudski šoli v št. Jurju. — Učno in voditeljsko mesto na enorazredni ljudski šoli z začasnim 2. razredom v Škocjanu. — Po eno učno in voditeljsko mesto na enorazrednih ljudskih šolah v Rakitni, Zapotoku in Želimljem. — Pravilno opremljene prošnje za eno teh učnih mest je za vsako posebej predpisanim službenim potom vlagati do 31. januarja 1913.

Okraj Postojna: Učno mesto za učitelja na enorazrednici v Matenji vasi. — Prošnje do 5. februarja 1913.

P. n. naročnikom!

„Slovenski Učitelj“ se šteje že med starejše liste. Začenjamo že 14. letnik, kar znači obenem lepo dobo hudih bojev in naporov ter trdega dela za napredek na šolskem in vzgojnem polju, za osveženje in utrjenje krščanskih načel med odgojitelji slovenske mladine. Veseli smo, ker imamo tolažilno zavest, da se nismo zastonj trudili; ponosni smo, ker smo že domalega strli terorizem onih ljudi, ki imajo nedoumljive pojme o vzgoji in o namenu šole, in ki jih v strupeni borbi zoper krščansko učiteljstvo vodi povečem le strast in nepojmljiva trma, zraven pa tudi obžalovanja vredna verstvena malobrižnost.

V zavesti, da je naše prizadevanje sveto in pravično, v prepričanju, da je z nami naše dobro ljudstvo in naši vneti zastopniki, v svesti, da je krščansko učiteljstvo najsigurnejša zaslomba vneti duhovščini in najzanesljivejša opora ob delu za pravo kulturo slovenskega ljudstva, bomo pogumno nadaljevali še nedovršeno nalogo, obenem pa pozivamo vse prijatelje učiteljskega in katehetskega gibanja, da nas podpirajo gmotno in umstveno.

Preč. duhovščino, ki vsako leto žrtvuje za naše časopisje velikanske vsote, prosimo ponovno naklonjenosti, saj je „Slovenski Učitelj“ tudi katehetski list in glasilo „Društva slovenskih katehetov“. Obračamo se posebno do gospodov dekanov kot nadzornikov za krščanski nauk, da bi se pri konferencah zavzeli za naše skupno glasilo. Število 315 (toliko je bilo duhovnikov - naročnikov preteklo leto v ljubljanski škofiji) naj bi se podvojilo.

Učiteljstvo pa, kar ga je zbranega v dični „Slomškovi zvezi“, opozarjamo na skoraj soglasni sklep občnega zbora v Kamniku, ki določa, da mora vsak član „Slomškove zveze“ biti obenem naročnik „Slovenskega Učitelja“. Zato pa smo poslali prvo številko 14. letnika vsem p. n. članom, ki lista doslej še niso imeli.

Članarina in naročnina znaša K 5. (Isto velja za naročnike, ki so obenem člani „Društva slovenskih katehetov“.) Duhovniki-naročniki pošljejo po položnici K 6, ako žele biti člani obojnega društva. List sam velja na leto K 4.

Nujno prosimo, da bi krajni šolski sveti naročili naš list tudi za tiste šole, kjer je šolski voditelj še nasprotnik „Slomškove zveze“.

P. n. nove naročnike prosimo, da bi se priloženih položnic čimprej poslužili. Mnogo je še tudi zaostanka, zato bi nam bilo zelo ustrezno, če bi se nas spomnili tudi pozabljivi odjemalci in poravnali stare letnike; drugače bi se utegnilo zgoditi, da bomo v zadregi, ko pride tiskarna z računom. Ne stotakov, ampak tisočake moramo šteti! Prosimo torej lepo! Dvakrat da, kdor hitro da.

Uredništvo in upravništvo.